

POSTANOWIENIE

Dnia 5 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk

w sprawie **Z. J.**

uniewinnionego od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 212 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 5 marca 2021 r.

wniosku obrońcy Z. J.,

o zasądzenie kosztów obrony w postępowaniu kasacyjnym

na podstawie art. 632 § 2 k.p.k., art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. i art. 637a k.p.k. w zw. z art. art. 636 § 2 k.p.k. w zw. z art. 633 k.p.k. oraz § 11 ust. 4 pkt 2 i § 11 ust. 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.),

p o s t a n o w i ł:

zasądzić na rzecz Z. J. kwotę 1920 (tysiąc dziewięćset dwadzieścia) złotych, tytułem zwrotu wydatków poniesionych w postępowaniu kasacyjnym z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy: w tym 1560 (tysiąc pięćset sześćdziesiąt) złotych od Skarbu Państwa oraz 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych od oskarżyciela posiłkowego J. B.

UZASADNIENIE

Na rozprawie w dniu 16 lutego 2021 r. Sąd Najwyższy rozpoznał (w sprawie o sygn. IV KK 319/19) kasację prokuratora Prokuratury Krajowej wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego w R. z dnia 17 grudnia 2018 r., sygn. II Ka (...), zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w R. z dnia 17 listopada 2017 r., sygn. II K (...), zaś na posiedzeniu w dniu 26 lutego 2021 r. Sąd Najwyższy rozpoznał w tej samej sprawie kasację wniesioną przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego,

wniesioną od w/w wyroku. Obrońca Z. J. wniósł odpowiedź na obie kasacje, w której zawarł ponadto wniosek o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz Z. J. kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k.11-27). Postanowieniami z dnia 16 lutego 2021 r. i 26 lutego 2021 r. Sąd Najwyższy oddalił obie kasacje jako oczywiście bezzasadne (k. 43, 46). W orzeczeniach tych nie rozstrzygnięto w przedmiocie zasądzenia wchodzących w skład kosztów procesu wydatków (oraz ich wysokości) poniesionych przez Z. J. z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy. W dniu 26 lutego 2021 r. (data stempla pocztowego) obrońca Z. J. złożył wniosek o ustalenie kosztów obrony i przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz swojego mandanta zwrotu kosztów obrony w postępowaniu kasacyjnym przed Sądem Najwyższym w łącznej wysokości 7200 (siedem tysięcy) złotych. W treści uzasadnienia wniosku podał, że na żądaną kwotę składa się wynagrodzenie za sporządzenie odpowiedzi na kasacje oraz za reprezentację Z.J. podczas rozprawy kasacyjnej przed Sądem Najwyższym w dniu 16 lutego 2021 r. We wniosku wskazał adw. M. H., że powyższa kwota stanowi sześciokrotność stawki minimalnej, jednak z uwagi na właściwą realizację prawa do obrony oraz podejmowanie przez niego szeregu czynności, uznać ją należy za adekwatną do rozmiaru pracy. Na dowód wysokości kosztów załączył aneks do umowy ze Z. J., kserokopię paragonu fiskalnego oraz potwierdzenie przelewu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z brzmieniem przepisu art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k., w zakres kosztów procesu wchodzi uzasadnione wydatki strony z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy.

Zwrócić należy uwagę na to, że w powołanym w części wstępnej niniejszego postanowienia rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm., dalej cyt. jako rozporządzenie) nie wyszczególniono czynności w postaci sporządzenia i wniesienia odpowiedzi na kasację. Najbardziej zbliżona swym charakterem do czynności sporządzenia odpowiedzi na kasację jest czynność polegająca na sporządzeniu opinii o braku podstaw do wniesienia kasacji (§ 11 ust.

4 pkt 2), dlatego należało na tej podstawie przyjąć wartość stawki minimalnej na kwotę 720 zł. W orzecznictwie prezentowany był również pogląd, że złożenie odpowiedzi na kasację stanowi czynność zbliżoną do samej kasacji (zob. np. postanowienie SN z dnia 24 października 2013 r., sygn. III KK 316/13). Przyjmując takie stanowisko, wartość stawki minimalnej zamyka się również w tej kwocie, gdyż przepis § 11 ust. 3 pkt 1 Rozporządzenia ustanawia jej wysokość na 720 zł.

Powyższa kwota nie obejmuje jednak zastępstwa procesowego w toku rozprawy przed najwyższą instancją sądową, za którą to czynność rozporządzenie przewiduje odrębną stawkę w § 11 ust. 2 pkt 6 (w wysokości 1200 zł za prowadzenie obrony przed Sądem Najwyższym).

Wynagrodzenie adwokata ustanowionego z wyboru ustalane jest w granicach dopuszczalnej, szerokiej autonomii (art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze). Zasada umowności ustalania opłat za czynności adwokackie, uwzględniająca prawa rynku, obowiązuje jednak tylko między stronami umowy. W przypadku opłat za czynności adwokackie przed organami wymiaru sprawiedliwości, stanowiących podstawę do zasądzenia zwrotu kosztów obrony, sytuacja przedstawia się inaczej, gdyż podlegają one określonym limitom. Zasądzenie kosztów obrony wyższych od wskazanych powyżej stawek minimalnych (maksymalnie w wysokości ich sześciokrotności) w sprawach wymagających przeprowadzenia rozprawy wymaga wykazania i ustalenia okoliczności uzasadniających takie rozstrzygnięcie wymienionych w § 15 ust. 3 rozporządzenia. Ocenie sądu podlegają takie wyznaczniki, jak m. in. nakład pracy adwokata w korelacji względem rodzaju i stopnia złożoności sprawy oraz obszerności materiału dowodowego.

Badając niniejszą sprawę w tym aspekcie wskazać należy, że nie spełnia ona kryteriów uzasadniających zasądzenie kosztów w żądanej przez obrońcę wysokości. Adwokat M. H. nie wykazał powodów, dla których winny zostać w sprawie przyznane koszty w maksymalnej wysokości przewidzianej przez rozporządzenie. W szczególności nie wykazał obrońca, aby reprezentacja Z.J. w niniejszej sprawie wiązała się np. z ponadprzeciętnym nakładem pracy. Za taki nie można uznać „szczegółowej oceny zarzutów kasacyjnych formułowanych przez skarżących ze szczegółowym odniesieniem się do zebranego w sprawie materiału

dowodowego, konsekwencji określonego sposobu formułowania zarzutów apelacyjnych przez skarżących, treści uzasadnienia wyroku Sadu Okręgowego w R., jak również obowiązujących w judykaturze poglądów”. Nie sposób przyjąć, aby powyższy sposób reprezentacji Z. J. przewyższał standardowe, rzetelne i należyte wykonanie spoczywającego na obrońcy ciężaru procesowego w dość prostej pod względem prawnym i faktycznym sprawie, co w konsekwencji mogłoby zostać w szczególności sposób premiowane poprzez przyznanie mu wynagrodzenia przekraczającego stawki minimalne wskazane w rozporządzeniu. W sposób tożsamy należy odnieść się do powołania się przez obrońcę w piśmie zawierającym wniosek o ustalenie kosztów obrony na to, że podczas wystąpienia w toku rozprawy kasacyjnej: „(...) nie ograniczył się wyłącznie do stwierdzenia, iż ‘wnoszę i wywodzę’ jak w odpowiedzi na kasację lecz [wystąpienie to] stanowiło odniesienie się do poszczególnych zarzutów (...), zawierało również argumenty, które nie były prezentowane w odpowiedzi na kasację (...)”. Należy powiedzieć, że takie realizowanie obrony przez adwokata jest działaniem standardowym, zgodnym z obowiązkiem dochowania profesjonalizmu w związku z ochroną interesów klienta, który to obowiązek spoczywa na każdym adwokacie w ramach przedsięwziętych przez niego czynności zawodowych (por. §§ 6 i 8 zd. pierwsze Kodeksu Etyki Adwokackiej, *obwieszczenie Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu-Kodeksu Etyki Adwokackiej*). W tym stanie rzeczy nie można przyjąć, że nakład pracy obrońcy wykraczał poza standardowy zakres czynności podejmowanych w sprawach tego rodzaju, o porównywalnym stopniu trudności, bowiem obrońca nie wykazał powodów, które należą do kategorii wymienionych przez ustawodawcę kategorii wyjątkowych okoliczności uzasadniających zasądzenie kosztów reprezentacji w stawkach podwyższonych w stosunku do przewidzianego przez prawo minimum.

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy zasądził na rzecz Z.J. zwrot kosztów procesu w zakresie wydatków poniesionych przez niego w związku z ustanowieniem jednego obrońcy w postępowaniu kasacyjnym w wysokości opiewającej na kwotę określoną w części dyspozytywnej postanowienia. Wydatkami obciążono — w myśl zasad słuszności (art. 637 a k.p.k. w zw. z art. 636

§ 2 k.p.k. w zw. z art. 633 k.p.k.) oskarżycieli. W związku z tym, że wydatki w tym zakresie, w którym były związane z obroną przed Sądem Najwyższym na rozprawie kasacyjnej dotyczą tylko rozpoznania kasacji wniesionej przez oskarżyciela publicznego, w tym zakresie wydatkami tymi obciążono wyłącznie Skarb Państwa. Natomiast co do pozostałej części wydatków (tj. obejmujących wynagrodzenie za sporządzenie i wniesienie przez obrońcę Z. J. odpowiedzi na obie kasacje, tj. kasacje wniesione przez oskarżyciela publicznego i oskarżyciela posiłkowego) obciążono nimi obu oskarżycieli w częściach równych.